

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Ο ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Τέτοις αγώνων και έγκλημάτων. Οι Πράσινοι και οι Βένετοι. 'Η σκάλα των δολοφονιών. Τό φοβερό τέλος ενός Πατριάρχου. Τό μαρτύριο του αυτοκράτορος 'Ανδρόνικου. 'Ο Φωκάς και οι δήμαρχοι του Βυζαντίου. Πώς διασκεδάσε ο βυζαντινός έχλος. 'Ο ίππομηνής αυτοκράτωρ και τό φέρετρό του. 'Αγώνες άρσίων γυναικών κ.λπ. κ.λπ.

ΕΝΑΣ από τους φοβερωτέρους τόπους των Βυζαντινών χρόνων ήταν και ό 'Ιππόδρομος, τό θέατρο αυτό των ίππικών αγώνων, αλλά και των θρησκευτικών και δολοφονικών και πολλών άλλων κακουργημάτων, που γυρίζουν με φρίκη τόν αναγνώστη της βυζαντινής ιστορίας. Σ' αυτό άλληλεσφάζοντο οι Πράσινοι και οι Βένετοι, σ' αυτό ένας άθλιος αυτοκράτωρ, Μιχαήλ ό Μέθυσος, θέλοντας να μιμηθή τόν Νέρωνα, κατέβηκε για τό διαγνώσθη ντυμένος ός τζόκκι με τή γαλιάρια στολή των Βενέτων.

Οι Ιππικοί αγώνες των Βυζαντινών έτελούντο κατά τό Μάη, στον Μέγαν 'Ιππόδρομο, τού έσποιου τις βάσεις έθεσε πρώτος ό αυτοκράτωρ Σεβήρος και τόν έτελείωσε ό Μέγας Κωνσταντίνος. Τό μέρος αυτό βρισκότανε στη σημερινή πλατεία 'Ατ-Μεινιάν. 'Η σημερινή πλατεία τού 'Ιπποδρομίου, επειδή τό έδαφος ήταν πολύ κατηφορικό βαστάζονταν από σκαφές. Μέσ' άπ' αυτές έβλεπε κανείς τό θαυμάσιο πανόραμα της Προπονίδος.

Στή μέση τού 'Ιπποδρομίου, στην κορυφή της λεγομένης σφενδάνης, ήταν τό *Κάθισμα*, δηλ. τό βασιλικό θέατρο, που τό κρατούσαν 24 ψηλές κολώνες. Στό Κάθισμα ανέβαινε ό Αυτοκράτωρ από τό λεγόμενο *Σκαλί*, δηλ. μία στενή, σκοτεινή και στηρηγορημένη σκάλα, που πολλές φορές έγινε θέατρο δολοφονιών. Στή σκάλα αυτή έδολοφονήθη στα 380 π. χ. ό αυτοκράτωρ Γρατιανός, κατά διαταγή της μητριάς του 'Ιουστινής. Μέσα στη θολωτή της είσοδο έπεσαν νεκροί στρατηλάτες και ύπατοι, κατά διαταγή αυτοκράτορα.

Ο 'Ιππόδρομος ήταν καταστάλιτος από αναριθμητά αγάλματα, φερμένα άπ' όλα τά μέρη στην Κωνσταντινούπολη, άκόμη και δεικτοουργήματα της αρχαιότητας, όπως ή χρυσολεκανίτη 'Αθηνά και ό «*μαθημένος Ζεύς*» τού Φιδία. Υψήζονταν και πολλά αγάλματα μεσάκινα, τά οποία άργότερα οι Σπαρτοφόροι τά έκαναν... νομισμάτα. Τά μαρμάρια αγάλματα τά άρπαξαν ή τά κατέστρεψαν διάφοροι έπιδρομητές.

Στην κοινότητα τού 'Ιπποδρομίου έτετατοεργήθησαν φοβερές τραγωδίες. 'Ανθρώποι έκάηκαν ζωντανοί ός μάγοι, ός αλχημικοί, ός επαναστάται. Στην περιφέρη σεία του Ν5-κα, που έκράτησε 16, άρες, σκοτώθηκαν 35 χιλιάδες άνθρωποι, και τά πτώματά τους τά πέτασαν στο ύδωρ τού 'Ιπποδρομίου. Και ή βάρβαρη που έβριγαν όπώ τή αποσύνθεσι τους ήταν τόση ώστε ό 'Ιουστινιανός άναγκάστηκε να φράξω τά ύδωρσι... Κατά τόν 'Οκτώβριο τού 749 μαρτυρήθηκε στον 'Ιππόδρομο ό δεικτοεργημένος έβεινος πατριάρχης Κωνσταντίνος έπειδή ήταν ικονομολόγος. 'Ο αυτοκράτωρ έξήγαγε ενάντιον του τό πλήθος, που είχε άρχεις έκδηλώσει στην έποχή εκείνη της εικονομαχίας. Μετά την καθαίρισι του στην Άγία Σοφία, ό πατριάρχης παρεδόθηκε στο φανατικό όχλο που τόν άρπαξε και τόν έσυρε στην 'Ιππόδρομο. 'Εκεί άρχει «*άπειψάσαν τήν θμιν ατόν*» δηλ. έμάθησαν τη γενειάδα του, τό κεφάλι του και τή φρόδια του, τού έφόρεσαν ένα σακί, τόν έκάθισαν «*έπι θνον ξεαναστρωσαν*» και τόν ανάγκασαν να κρατή τήν ούσαν τού ζώου. Τέλος τόν άπειψάσαν...

Παρομοίω τόχνη έλαβε κατά τό 1185 και ό Αυτοκράτωρ 'Ανδρόνικος ό Κομνηνός. 'Ο αφηρημένος όχλος τόν έκάθησε επάνω σε μία ψφισαμένη γκαμήλα, (άφού τού έξέφισαν πρώτα κατά τόν ίδιο τρόπο τό κεφάλι) και τόν διεκόμευσαν στους δρόμους της Κωνσταντινουπόλεως. 'Επειτα, τού έβργαλαν τό δεξιό μάτι, τού έκψαν τό δεξιό χέρι, και σε τέτοια άθλια κατάστασι τόν έφεραν στον 'Ιππόδρομο. 'Εκεί ό δεικτοεργημένος αυτοκράτωρ έγινε αντίκειμενο της λύσσης τού όχλου. 'Άλλοι τόν έχτυποσαν με κορώνες, άλλοι με πυρακτωμένα σουβλιά έκαιγαν τά πλευρά του, άλλοι τού έρριχναν λιθάριο. Μερικές γυναίκες, αληθινές μαινάδες, τού έρριχναν ακαθαρσίες. Και ό 'Ιππόδρομος άντηχούσε από τά γέλια και τις κραυγές τού όχλου. 'Ο 'Ανδρόνικος τά ύπεφερε όλα με ύπομονή. Σηκωντας δε κάθε τόσο τό βλέμματά του προς τόν ουρανό, έψιθύριζε:—'Κύριε έλέησον! Στόν όχλο δε έλεγε με παράνοια: «Γιατί χτυπάς ένα οπισμένο καλάμι; Τέλος τόν έκόρησαν κατιμέγαραλά ανάμεσα σε δύο κολώνες και τόν χτυποούσαν με μαχαίρια. Τή στιγμή που ξεψυχούσε, έφερε τό δεξιό χέρι στο στόμα του, σαν τάβηλα να σφου-

γίση τό αίμα που έτρεχε άπ' αυτό...

Οι Ιππικοί αγώνες έτελούντο στον 'Ιππόδρομο με θαυμαστή μεγαλοπρέπεια. 'Από τό πρωί της πολυπόθητης ήμέρας ή πόλις έστολιζονταν γιορτιάσιμα. Στά παράθερα και στις πορτες έβραζαν γιρλάντες από μυρτιές και δάφνες, και στέφανα από λουλούδια. Οι ίπποκόμοι ντυμένοι τά γιορτινά τους και κρατώντας λαμπάδες, έπήγαν στους ταούς να προσευχηθούν να νικήση 'ό λόγος τους. 'Επειτα τά πλήθη συνάγονταν στον έκτισταμένο 'Ιππόδρομο για ν' άπολαύσουν τό θέαμα. 'Επάνω στην κολώνη τού «*Τετρακίονος*»—που είχε τή θέσι των σημερινών βασιλικών περιτρώγων—έστηνον τά λεγόμενα «*Βασιλικά Λαυράδια*», δηλ. οι εικόνες και οι άνδριάντες των αυτοκρατόρων διαφροστώσιαι. Κανείς άλλου ή εικών δεν έπέτρεπε να κρησπασθή εκεί. Σπουδαίο μάλιστα τού αυτοκράτορος Φωκά συνέβη τό άκόλουθο επεισόδιο. Γινόνταν οι γάμοι της κόρης τού Φωκά Δομεντίας με τόν πατριμό Πρωτο, και ό δήμαρχος της πόλεως έσπασε και τούταν τις εικόνες διαφροστωμαμένες στο ίδιο μέρος. 'Ο Φωκάς έθύμωσε και διάταξε ν' άποκαταστήσουν τους δημαρχούς, οι όποιοι έσώθησαν μόνο με τή μεσολάβησι τού πλήθους που μαζεύτηκε κάτω από τό Παλάτι κ' έφώναξε ικετευτικά.

— Φιλανθρώπου δεσποτού πολλά τά ετη!

Μόλις φανερόνταν ό Αυτοκράτωρ στο θέατρο του, άρχιζαν οι 'Αγώνες. Πρωτό άρχισον όμοι, ό λαός είχε τό δικαίωμα να ζητήσει τέσσαρα οίηματα όπώ τόν Αυτοκράτωρα τά όποια και έπαρνε. 'Ετσι, π. χ. από τή χίρα αυτοκράτειρας 'Αριόδνη, τή γυναίκα τού Αυτοκράτορος Ζήνωνος ζήτησε τά εξής:—'Αριόδνη Άθυστά! 'Ορθόδοξον βασιλέα τή Οικουμένη! Καλόν Πάσχα τή Οικουμένη! Έυταξίαν και εσθίαν τή πόλει! 'Εξοβλή τόν κλέπτην 'Εσχορον τή πόλει!...

Νά τους δώσει δηλαδή 'Ορθόδοξο βασιλέα, εύταξία, φτηνία και να έξοριση τόν καταχραστή έπαρχο.

Τό περιεργό εινε ότι ό 'Ιππόδρομος έγινε πολλές φορές και στάδιον αγώνων... βομολογίας γιατι ό δυσσερετημένος όχλος εύρισκε εύκαιρία να βγάλω τό άχτι του με φωνές, βρισιές και βρωμολογία 'Ακόμη πολλές φορές λιθοβολούσε τόν Αυτοκράτωρα, χωρίς να φοβάται τιμωρία. Κάποτε οι Πράσινοι επρόκεισαν έτσι τόν παντοδύναμο 'Ιουστινιανό, διότι ήταν με τό μέρος των Βενέτων και κατέτρεχε τό δικό τους κόμμα.

— 'Εποικνείς, Γοΐδαρε!... τού έφώναζαν. Τόν Αυτοκράτωρα Μαυρίκιό τόν βαστούσαν ενώ αυτός ήταν εκεί παρών. «*Εσθάνω*, διηγείται ό βυζαντινός χρονογράφος Θεοφάνης, *έταν άράχη που έμοιαζε έρεκατά τό Μαυρίκιω, τού έφόρεσαν μαύρο σαμάρι, τού*

έβραλαν ένα στεφανίον από σκόδα στα κεφάλι, τόν έκάθισαν επάνω σ' ένα θνο και τόν έγινεσαν επάνω - κάτω στον 'Ιππόδρομο με γέλια και άλαλαγμούς!...

Όταν κάποτε Φωκάς ό Νιμφόφωρ—ένας από τους καλύτερους και ισχυρωτέρους βυζαντινούς αυτοκράτορας—έδινε Ιππικούς αγώνες, και άρνούσε να φανή στο βασιλικό θέατρο, ό λαός άνυπόμονος έξόναζε:

- 'Ανάτειλον, Φωκά, ανάτειλον!
- Και επειδή ό Αυτοκράτωρ δεν έφάνετο, ό λαός άρχισε να φωνάζη ρυθμικά:
- Πάλιν τόν σνον έπιας, πάλιν τόν νον άπάλλεσας!
- Πού θυμίζεις τό σημερινό.
- Πάλι μεθυμένος είσαι, πάλι τά ποτήρια σπάσι!...

Τό 'Ιπποδρομίο ήταν διακριμένο σε «*προσωνυφισμον*», σε «*χρυσούσ*», σε «*μακαλλαιρέον*» και σε «*λαχανικόν*» άναλόγως με τους αγωνιζόμενους με τά βραβεία, τά όποια πολλές φορές ήταν... κρέατα ή λαχανικά! Γιατί αγωνιζόνταν και χασοπέτες, μανάβηδες, ψαράδες! Στην τελευταία περίπτωση έμοιράζονταν στο λάδι και... ψάρια! Οι νικητά ψαράδες τραβούσαν ένα κάρφι γεμάτο ψάρια ως στον 'Ιππόδρομο και τά έμοιράζον στο πλήθος τού χειροκροτούσε.

Ό λαός έπαινε τις θέσεις στον 'Ιππόδρομο

ΙΣΠΑΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΠΕΝΤΡΟ ΕΡΑΙΕΖ

ΦΟΝΙΑΣ Κ' ΕΚΔΙΚΗΤΗΣ

Τό σπίτι τής γρηά-Μελγάρδ είχε άνω-κάτω Μέσα σέ μιά χαμηλή κάμαρη, επάνω σέ μιά σιδερένια κλίνη κοιτάει ξεπλωμένο τό πτώμα ενός νέου. Τό άνοιχτό ποικαμίσιού του άφήνει νά φαίνεται στό στήθος του μιά κατακόκκινη πληγή.

Δύο περιπόλοι είχαν βρεί τόν νέο αυτό νά ξεσυχάζει κάτω από τ' άνθισμένο μπαλκόνι τής Ροζίτας Φλωρές, τής χορεύτριας. Όταν άναγνώρισαν πός ήταν ό πλανόδιος μουσικός Πιπίνος Μελγάρδ, τόν μετέφεραν στό σπίτι τής μητέρας του, πού κατοικούσε σ' ένα πρόσπειο του Τολάδου.

Όσο στή νεκρική του κλίνη στέκουν τώρα σιωπηλοί και σοβαροί οι συγγενείς, οι άδελφοί και οι ξαδέλφια του θύματος, ενώ λίγο πιο πέρα, γονατισμένη σ' ένα προσευχητάριο ή Κοτσινα Μελγάρδ ή μητέρα του κλαίει άπαρηγόρητα, γιά τό χαμό του πιό αγαπημένου της παιδιού...

Έξαφν ή γρηά σηκώθηκε πάνω, γύρισε στους δικούς της πι-στωσαν γέρω στο πτώμα και μ' άγριο ύφος φώτισε:

— Ποιός άπ' όλους σας θά έκδικηθή τόν Πιπίνου;

Πολλοί μαζί φώναξαν:

— Έγώ! Έγώ! Έγώ!

— Σιωπή!... τούς φώναξε τότε ό Πέτρος Μελγάρδ, ό μεγαλύτερος άδελφός του θύματος. Τόν έκδικηθή τού Πιπίνου θά τόν δείξη ή τύχη σύμφωνα μέ τό έθιμα, του τόπου μας. Αυτός λοιπόν θά επιφορτισθή νά βρή τόν φονιά και νά πάρη έκδικ-μηση γιά τόν αγαπημένο μας νεκρό.

Πήρε ύστερα ένα φάλλο χαρτί, τό έκοψε σέ δεκαπεντεις κλήρους, όσοι άκριβώς ήταν οι συγγενείς έκει μέσα, τούς έφωξε στό πλατύγορο καπέλλο του κι ύστερα ειπε:

— Έκείνος από μάς πού θά τραβήξη τόν άριθμό 13 θά έχη την τιμή νά έκδικηθή τόν Πιπίνου μας.

Τά χέρια άκλόνησαν κι ό καθένας πήρε μέσο από τό καπέλλο έναν άριθμό.

Ό άριθμός 13 έλαχε σόν Παύλο Γονζαλέζ, ξαδέλφο του Πιπίνου.

Ό Παύλος ήταν νέος δεκαοχτώ χρονών, ήλιο-καμένος, μέ βλέμμα τόσο σκληρό, πού κάτω άπ' τή σκιά πού έσχιχνε στό πρόσωπό του τό πλατύγορο μαλακό καπέλλο του, έλαμπε σάν άστράλινο.

Τό καπέλλο του ήταν στολισμένο μέ πολύχρωμες κορδέλλες γιαντί ό Παύλος Γονζαλέζ ήταν ταυρομάχος.

Μόλις ό Παύλος πήρε τόν κλήρο μέ τόν άριθμό 13 δέν φάνηκε και πολυ εχαρακτηρισμένο από την τέχη πού του έδινε την τιμή νά έκδικηθή τόν ξαδέλφο του...

Ήξερε πός ήταν συνήθεια στόν τόπο νά μή μορφή νά παίξη, νά χορεύη, νά τραγουδήση, νά παντρευτή, ένόςω

άπό τά μεσάνυχτα. Έβριαν μεταξύ τους μεγάλα στοιχιώματα, πού άλογο θά νικήση, και οι δυσραστημένοι κατέφευγαν πολλές φορές σέ στάσι και σέ αιματοκώλισμα! Η διασέδαση αυτή παρέσυρε άκόμη και τους αυτοκράτορας. Μιχαήλ ό Θεόφιλος άνάγκασε τούς ύπαλλήλους του, και αυτούς άκόμη τούς ύσυχρους του, νά καταβαίνουν στην κοιτίρα γιά νά συγναμισθούν μαζί του. Διηγούνται σχετικώς τό άκόλουθο επεισόδιου:

Κάποιε πού ό Μιχαήλ ό Θεόφιλος ήταν επάνω στό άρμα, και έπρόκειτο νά κατοικήση τό κοντάρι γιά νά δοθή τό σίνθημα τού ξεκινήματος, μήνη στόν Έπιπόδρομο άγγελιοφόρος, φέροντας την ειδήσι ότι οι Σαρακηνοί έισέβαλαν στό Βυζάντιο Κράτος. Ό Μιχαήλ όμως ειπε: «Ές άμψηχαν και διάταξε νά συνεχισθούν οι άγώνες, σάν νά μή συνέβαιναν τίποτε... Την mania για τις ιπποδρομίες τήν είχε κληρονομήσει άπό τόν πατέρα του. Βάρηζε τά παιδιά τών Έρκοι του και τούς έδινε τά όνόματα τών άλόγων του, αλλά και 108 χιλιάδες φράγκα στό καθένα! Ό Ιππομαχης αυτές αφοκράτως έδολοφονήθη και, άντι φερτέρος, τόν έθαψαν επάνω σ' ένα σαμάρι.

Έκτός τών ιπποδρομιών, οι βυζαντινοί είχαν και θηριομαχίες, και θαιματοποι-

παιστιάς, χορευτάς, παντομίμος, σχοινοβάτες και θαιματοποι- ούς. Άλλ' όλα αυτά τά είδη όνομάζοντο έπει- σόδια του κυριου άγώνος, πού ήταν ό Ιπτι- κός. Στόν καιρό τού Ίουστινιανού έξακολούθη- καν στό θέατρα και πολλά άγρια θήρια. Κάποτε μάλιστα 20 λέοντες και 30 πάνθηρες μονομάχησαν! Η θηριομαχίες αυτές όνομάζοντο Κυνηγεία και έ- πασαν στόν καιρό Θεοδοσίου του νεοτέρου. Άργό- τερα εισηχθήσαν ή Ιππομαχίες, οι διακονητοί και όλα τ' άγωνίσματα τών Ιπποτών τού μεσαιώ- νος. Στις ημέρες τού Χρυσοστόμου ίππηχαν και δεξαιμένες στόν Έπιπόδρομο, όπου έτελούντο γυ- μνικοί άγώνες ώραϊαν γυναικείν, ή όποιες κολυ- μπόσαν σάν νεράιδες. Από τούς άγωνιστάς διάση- μοί έμειναν ό Άλεξανδρινός Καράμπελας, ό Ρόδιος Χρυσομάλλης, ό Κυζικηνός Μαργαρίτης και κάποιος θηριομαχος Έλλάδιος τ' όνομα.

δέν θά είχε σκοτώσει τόν φονιά τού ξαδέλφου του. Κι' αυτός ήταν άρραβωνιασμένος μέ τή Ροζίτα Φλωρές, την ώραία χορεύτρια και βιοζότανε νά παντρευτή. Γιατί την λάτρευε τή Ροζίτα. Την αγα- πούσε τρελλά. Τόσο τρελλά πού έφτασε σιό σημείο νά γίνει γι' αυτή φονιάς!... Ναι, αυτός ό ίδιος είχε σκοτώσει τόν Πιπίνου. Αυτός ήταν ό φονιάς τού ξαδέλφου του!... Κι' άπ' τή στιγμή αυτή πού άνέ- λαβε νά έκδικηθή τόν φονιά τού Πιπίνου, ή ζωή του έγινε άυπό- φορη. Τί μπορούσε νά κάνει;

Όχι και ημέρα τόν κατηγορούσαν κι συγγενείς του γιαντί δέν είχε κρατήσει τόν όρκου του, γιαντί όργουσε νά βρή και νά σκοτώση τόν φονιά τού Πιπίνου Μελγάρδ.

Η γρηά Κοτσινα Μελγάρδ ξεκαριατό, τόν κατηγορούσε πός ήταν δειλός, άνανδρος.

Άλλά κι' όλοι του κι φίλοι γυροούσαν άλλοι τό πρόσωπό τους, όταν τήκανε νά τόν αντίκρισουν στό δρόμο.

Κι' ή άρραβωνιαστικά του άκόμη, ή όμορφη Ροζίτα Φλωρές, ή χορεύτρια, άρνηότανε παιά νά τόν δεχθή σπιτι της ή νά πάη σάν πτώτα στό δικό του...

Μιά μέρα ή μητέρα τού θύματος πήγε και βρήκε τόν Παύλο Γονζαλέζ και τού ειπε πός σ' ένα γαιτονικό πανδοχείο κάποιος άγω- γιάτης είχε καυχήθ πός αυτός είχε σκοτώσει τόν Πιπίνου.

— Τρέξε, τού φώναξε νά έκδικηθης τόν ξαδερφό σου!...

Ό Γονζαλέζ όμως άγρίωσε και τής άποκρίθηκε θυμωμένος:

— Άν αυτός ό άγωγιάνης λέει πός ειπε ό φονιάς τού Πιπίνου, πήγαινε και πές του πός δέν έξορις τί λέει. Θύνη πολύ πιωμένες, γιαντί έ, ω γνωρίζω πολυ καλά τόν φονιά!...

— Όσοι τόν γνωρίζεις, λοιπόν, τόν φονιά; σβήλασεν ή γρηά. Και τί περιμένεις τότε γιά νά τόν σκοτώσεις; έ; ..

Ό Παύλος Γονζαλέζ πνίγηκε άπ' τό θυμό. Χωρίς νά πη λέει στή γρηά, έφωξε στόν ώμο του την πρόσηνη κapa του, άρπαξε τό καπέλλο του κι έφυγε, βγής έξω. Πίσω του ή γρηά φώναζε άγρια, τόν χλευάζε, τόν καταριόταν!

Κατηφορίζοντας προς την πλατεία τής Άγοράς τών Άνθων, ό Παύλος συνάντησε μπροστά στην εκκλησία την Ροζίτα Φλωρές, την άρραβωνιαστικά του. Μόλις την είδε τής ζήτησε νά του δώση τό κόκκι- νου τριαντάφυλλο πού είχε στό μαλλιά της. Έκωνη τού τ' άρνήθηκε την παρακάλεσε ύστερα νά του ό- ριση μιά τελευταία συνάντηση.

Η Ροζίτα Φλωρές τού ειπε περιφρανα.

— Θά σέ δεχθώ σπιτι μου την ημέρα πού θά σκοτώσεις τόν φονιά τού ξαδέλφου σου.

Ό Παύλος Γονζαλέζ τής απάντησε τότε μέ ύποκληρη φωνή:

— Σου όρκίζομαι ότι θά τόν σκοτώσω άπό τόν φονιά τού Πιπίνου!...

— Τότε θάρθω νά σέ βρω αύριο, χωρίς άλλο, τού ύποσχέθηκε ρητάς ή Ροζίτα.

— Βασίζομαι στην ύπόσχεσή σου, ξανάπε ό Παύλος κ' έφυγε τρομορά χλωμός.

Τήν άλλη μέρα ή όμορφη Ροζίτα Φλωρές, όταν μπήκε στό δα- μάτι τού άρραβωνιαστικού της, τόν βρήκε ξεπλωμένο στό κρεβάτι του νά βογγά! Άφροί αίματος έβγαιναν από τό στόμα του. Ένα μαχαίρι ήταν καρφωμένο στό στήθος του!...

Η Ροζίτα τρώμαζε.

— Πάολο!... Πάολο!... φώναζε, ποιός σ' έχτόπησε;

Ό Παύλος γύρισε νά θολά μάτια του πάνω της και τής ειπε μέ σδυμένη φωνή:

— Χτές βράδυ όταν γύρισα σπιτι είδα στόν καθρέφτη τό πρό- σωπο τού φονιά τού Πιπίνου. Θυμήθηκα τότε τόν όρκου μου, τρά- βηξα τό μαχαίρι μου και τόν χτύπησα κατόστηθα. Τόκαμα αυτό μονάχη γιά σένα, Ροζίτα, γιαντί σ' αγαπά!

Η Ροζίτα νά καταλαβε όλα. Έσκυψε κοντά στόν Παύλο, τόν άγκάλιασε σφρατά, κώλησε νά χείλη της στό δικό του και δέχτηκε την τελευταία του πνοή, μ' ένα παράφορο, άτελείστο φιλή!...

ΠΕΝΤΡΟ ΕΡΑΙΕΖ
ΕΝΑ ΠΕΡΙΕΡΓΟ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΖΟΥΨΙΩΝ

Στην πόλη Σατιρα τών 'Ινδιών, υπάρχει ένα νοσοκομείο, στό όποιο συντηρούτανε όλα τά έν- τομα πού άπομυζούν τό αίμα τού ανθρώπου. Κάθε τόσο ή διεύθυνσις τού νοσοκομείου πληρώνει κάποιου φοικαρά, επάνω στό σωμα του όποιου τοποθετούν τούς τροφιμούς τού νοσοκο- μείου γιά νά βροκήσουν!...